

WYDZIAŁ

EKONOMICZNO-SOCJOLOGICZNY

Seminarium z cyklu „Łódzkie spotkania u Ekonomistów” pt.:
Rola giełdy w rozwoju społeczno-gospodarczym

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne oddział w Łodzi

Co kupić? Czyli instrumenty finansowe notowane na GPW

dr Rafał Wolski

rafal.wolski@uni.lodz.pl

1. Rynek kapitałowy
2. Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie
3. Rynki GPW
4. Fundusze inwestycyjne
5. Instrumenty finansowe

Rynek kapitałowy

- W szerokim znaczeniu jest to ogół strumieni pieniężnych realizowanych za pośrednictwem banków i instytucji finansowych.
- W węższym znaczeniu to rynek papierów wartościowych.
- W jednym z najwęższych ujęć rynek kapitałowy to rynek, na którym okres zapadalności instrumentów finansowych przekracza jeden rok.

Rynek kapitałowy

Przedmiotem obrotu na rynku kapitałowym są uprawnienia do:

- współwłasności zarejestrowanego przedsiębiorstwa,
- kwoty wierzytelności,
- pozyskania w przyszłości pewnej wartości materialnej w postaci towarów, papierów wartościowych, pieniądza lub walut.

Giełda Papierów Wartościowych

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA organizuje obrót instrumentami finansowymi na rynku regulowanym i w alternatywnym systemie obrotu. Transakcje na rynku kasowym są przeprowadzane przy zapewnieniu koncentracji w jednym miejscu i czasie ofert kupujących i sprzedających w celu wyznaczenia kursu i realizacji transakcji. Ponieważ kursy notowanych instrumentów finansowych są ustalane w oparciu o zlecenia kupujących i sprzedających, rynek ten jest określany mianem rynku kierowanego zleceniami. Dodatkowo na Giełdzie zawierane są transakcje pozasesyjne.

Giełda Papierów Wartościowych

Rynek kasowy to rynek „spot” - oznacza to, że transakcje są realizowane najdalej w drugim dniu roboczym od złożenia zlecenia.

Transakcje na takim rynku opłacane są w momencie ich zawarcia. Następuje transfer instrumentów i kapitału.

Giełda Papierów Wartościowych

GPW organizuje rynek giełdowy pozwalając spotkać się stronie popytu i podaży. Ułatwia przepływ pieniądza, sprawdza rzetelność emitentów, gwarantuje określone standardy zawieranych transakcji.

Giełda Papierów Wartościowych

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie prowadzi obrót instrumentami finansowymi na pięciu rynkach:

- Rynek główny GPW
- NewConnect - alternatywny system obrotu
- Catalyst - papiery dłużne
- BondSpot S.A. - dawne MTSCeTO
- Towarowa Giełda Energii GPW (także towary, prawa majątkowe itp.)

Rynek główny GPW

- akcje
- prawa poboru
- prawa do akcji (PDA)
- certyfikaty inwestycyjne
- produkty strukturyzowane (ETP - exchange traded products)
- ETF-y (Exchange Traded Fund)
- instrumenty pochodne: kontrakty terminowe futures, opcje

NewConnect - alternatywny system obrotu

- akcje
- prawa poboru
- prawa do akcji (PDA)

Catalyst

- obligacje korporacyjne
- obligacje spółdzielcze
- obligacje komunalne
- obligacje skarbowe
- obligacje zamienne
- listy zastawne

Rynek Treasury BondSpot Poland

Obligacje skarbowe - papiery wartościowe oferowane do sprzedaży w kraju i za granicą, oprocentowane w postaci odsetek lub dyskonta.

Bony skarbowe - krótkoterminowe papiery wartościowe oferowane do sprzedaży na rynku pierwotnym z dyskontem i wykupywane według wartości nominalnej, po upływie okresu na jaki zostały wyemitowane.

Rynek pierwotny

Rynek pierwotny to ta część rynku kapitałowego na którym następuje emisja papierów wartościowych i ich sprzedaż przez emitenta. Nabywcą mogą być inwestorzy indywidualni, bądź instytucjonalni, a sama sprzedaż może odbywać się w trybie:

- oferty publicznej (skierowanej do nieokreślonego adresata bądź do przynajmniej 150 osób - stan prawny 2018)*,
- oferty prywatnej.

*Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, Dz.U. 2005 nr 184 poz. 1539, akt ujednolicony.

Rynek wtórny, notowania giełdowe

Rynek wtórny akcji - rynek na którym dochodzi do transakcji kupna i sprzedaży pomiędzy pierwszymi i kolejnymi właścicielami akcji a kolejnymi właścicielami akcji.

W wyniku transakcji na rynku wtórnym nie powstają przepływy pieniężne do emitenta papierów wartościowych.

Notowania giełdowe są wyrazem równoważenia się popytu i podaży na akcje, które zostały dopuszczone do publicznego obrotu (KNF) i wprowadzone na parkiet giełdowy (GPW).

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych

Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1355)

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych (TFI) - organ funduszu inwestycyjnego zarządzający nim i reprezentujący go w stosunkach z osobami trzecimi.

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych

Wychodząc naprzeciw coraz to nowym formom inwestowania zbiorowego w 2016 roku wprowadzono w Polsce znowelizowane prawo przewidujące dwie formy funduszy inwestycyjnych:

- fundusze inwestycyjne otwarte,
- alternatywne fundusze inwestycyjne.

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych

Wśród alternatywnych funduszy inwestycyjnych wymienia się:

- fundusze inwestycyjne zamknięte,
- specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte,
- alternatywne spółki inwestycyjne, będące alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, mogące prowadzić działalność w formie spółki kapitałowej.

Fundusz inwestycyjny

Uczestnicy funduszu nie odpowiadają za zobowiązania funduszu, ryzykują jednak swoimi wkładami.

Organem nadzoru nad funduszami inwestycyjnymi jest Komisja Nadzoru Finansowego.

Fundusz inwestycyjny

- fundusze headgingowe
- fundusze akcyjne
- fundusze zrównoważone
- fundusze rynku pieniężnego
- fundusze obligacji (np. obligacji municypalnych, obligacji skarbowych)
- absolutnej stopy zwrotu (mające zarabiać w każdych warunkach ekonomicznych)
- i inne

podział ze względu na stopień ryzyka

Rynek kapitałowy - indeksy giełdowe

Indeksy giełdowe to syntetyczne miary, które wyrażają uśrednioną, łączną wartość zmian kursów walerów notowanych w trakcie konkretnej sesji giełdowej. Dzięki swej konstrukcji obrazują rentowność inwestycji w określony portfel rynkowy o strukturze odpowiadającej strukturze portfela, dla którego oblicza się indeks giełdowy.

Najważniejsze indeksy

WIG - średnie i duże spółki,

WIG20 - największe spółki,

WIG30 - największe spółki

mWIG40 - średnie spółki,

sWIG80 - najmniejsze spółki,

WIG PL - polskie duże i średnie spółki,

WIGdiv - indeks spółek wypłacających dywidendę,

WIG sektorowy.

Akcje

Papier wartościowy potwierdzający prawo do własności części spółki. Akcje niosą ze sobą trzy podstawowe, ale nie jedyne prawa:

- prawo głosu na WZA,
- prawo do dywidendy,
- prawo do majątku w przypadku likwidacji spółki.

Prawo poboru

Prawo poboru - papier wartościowy pozwalający zachować inwestorowi co najmniej dotychczasowy proporcjonalny udział w kapitale własnym spółki.

Prawo poboru może być przedmiotem obrotu. Prawo to w razie niewykorzystania wygasa, stąd inwestor powinien zadbać, by w porę je sprzedać.

Prawo do akcji

Prawo do akcji (PDA) - Rodzaj papieru wartościowego, z którego wynika uprawnienie jego właściciela do otrzymania akcji nowej emisji spółki publicznej.

Prawo do akcji można kupić zanim akcja będzie notowana na rynku.

Certyfikaty inwestycyjne

Certyfikaty inwestycyjne

Certyfikaty inwestycyjne, to papiery wartościowe emitowane przez zamknięte fundusze inwestycyjne. Są one papierami wartościowymi na okaziciela, dlatego mogą być notowane na giełdzie.

W swej istocie przypominają nieco akcje - czyli papiery wartościowe poświadczające własność.

za: gwp.com.pl; dostęp: 01-12-2018

Exchange Traded Products

Produkty strukturyzowane (ETP - exchange traded products) są instrumentami finansowymi, których cena jest uzależniona od wartości określonego wskaźnika rynkowego (tzw. instrumentu bazowego):

- indeksów giełdowych,
- kursów akcji,
- surowców (ropa naftowa, złoto, srebro, gaz ziemny itp.),
- produktów rolnych (pszenica, kukurydza, kakao, kawa itp.),
- koszyków akcji, surowców, indeksów giełdowych,
- kursów walut, stóp procentowych itp.

za: gwp.com.pl; dostęp: 01-12-2018

Exchange Traded Funds

ETF (ang. Exchange Traded Fund - fundusz notowany na giełdzie)

Otwarty fundusz inwestycyjny notowany na giełdzie, którego zadaniem jest odzwierciedlanie zachowania się danego indeksu giełdowego. Jego funkcjonowanie jest regulowane, tak jak innych funduszy inwestycyjnych, dyrektywami unijnymi i regulacjami krajowymi. Charakteryzuje się on możliwością stałej (codziennej) kreacji i umarzenia jednostek, zwanych tytułami uczestnictwa. Tytuły uczestnictwa funduszu typu ETF notowane są na giełdzie na takich samych zasadach jak akcje.

Exchange Traded Funds

ETFy - to fundusze pasywnego zarządzania

Exchange Traded Funds

ETFy - to fundusze pasywnego zarządzania.

Na GPW notowane są:

- ETFDAX
- ETFSP500
- ETFBW20TR
- ETFBM40TR
- ETFBW20ST
- ETFBW20LV
- ETFBNDXPL
- ETFBSPXPL
- ETFBWTECH

Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne - kontrakty terminowe

Instrument pochodny, bo jego cena zależy od kształtowania się ceny instrumentu bazowego.

Kontrakt terminowy to po prostu umowa między dwoma stronami (inwestorami). Nabywca kontraktu terminowego zobowiązuje się do odkupienia od sprzedawcy (wystawcy) w określonym momencie w przyszłości danego instrumentu bazowego po z góry określonej cenie.

Instrumenty pochodne - opcje

Dla łatwiejszego zrozumienia czym są opcje można odnieść się do polis ubezpieczeniowych. Opcje są pewną formą ubezpieczenia, a każdy z nas niemal codziennie ma styczność z polisami - zabezpieczamy nieruchomości, samochody, zdrowie czy życie przed nieoczekiwanymi zdarzeniami. Opcje działają na tej samej zasadzie, tyle że zabezpieczają nasze portfele (redukują ryzyko inwestycyjne).

Obligacje

Obligacja jest papierem wartościowym emitowanym w serii, w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela obligacji, zwanego dalej „obligatariuszem”, i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia.

Przez obligacje emitowane w serii rozumie się obligacje reprezentujące prawa majątkowe podzielone na określoną liczbę równych jednostek.

Art. 4. Ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o obligacjach, Dziennik Ustaw 2015 poz. 238.

Listy zastawne

Hipoteczny list zastawny jest papierem wartościowym imiennym lub na okaziciela, którego podstawę emisji stanowią wierzytelności banku hipotecznego zabezpieczone hipotekami, w którym to liście bank hipoteczny zobowiązuje się wobec uprawnionego do spełnienia określonych świadczeń pieniężnych

Art. 3. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych, Dz.U. 1997 nr 140 poz. 940.

eksoc.uni.lodz.pl

Dr Rafal Wolski, rafal.wolski@uni.lodz.pl

Wydział Ekonomiczno - Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego

ul. POW 3/5
90-255 Łódź
Polska

**WYDZIAŁ
EKONOMICZNO-
SOCJOLOGICZNY**

Uniwersytet Łódzki

